

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling. Europa
investerar i landsbygdsområden

Växthusgas- och ammoniakförluster från stallsystem för olika djurslag

Knut-Håkan Jeppsson
Inst för biosystem och teknologi (BT)
SLU, Alnarp

Metangas från gödsel i stall

Anaerob nedbrytning av kolhydrater

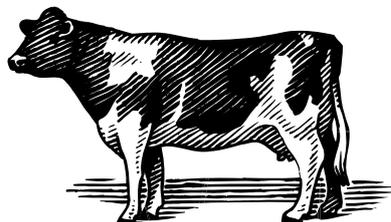
Beror av:

- pH (optimum pH 7-8)
- Temperatur (15-20 °C låg emission; > 25 °C hög emission)
- Gödselmängd
- Lagringstid
- Gödselns kemiska innehåll
  - Organiska materialets tillgänglighet
  - Ämnen som hämmar metangasbildningen

Biosystem och teknologi (BT)

CH₄-emission från djur/gödsel i stallet

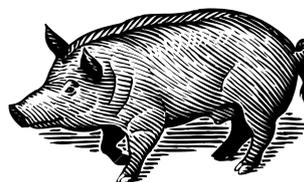

Från mjölkstall:
(flytgödselsystem)

110 - 220 kg CH₄/djur, år

75 - 90% från kon

10 - 25 % från gödseln

Från slaktgrisstall:
(flytgödselsystem)

2,0 – 7,7 kg CH₄/plats, år

10 - 50 % från grisen

50 - 90 % från gödseln

(Källor: Jayasundara *et al.* 2015, Van der Zaag *et al.*, 2014, Jeppsson, 2011; Ngwabie *et al.*, 2011)

Lustgas från gödsel i stall

Bildas vid nitrifikation och denitrifikation

Beror av:

- Syretillgång
- Temperatur
- Gödselmängd
- Gödselarea
- Gödselns kemiska innehåll
  - Tillgång på ammonium; nitrit/nitrat
  - Organiska materialets tillgänglighet

Biosystem och teknologi (BT)

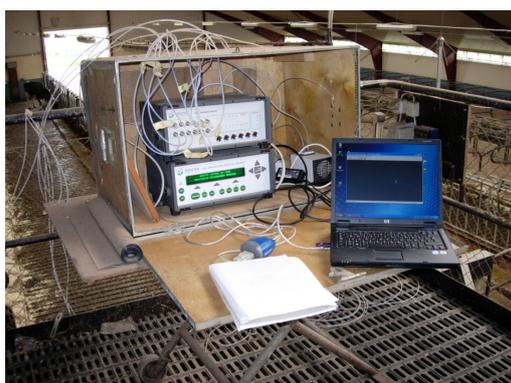

Faktorer i stallet som påverkar ammoniakavgivning

- Kväveinnehåll
- Exponeringstid
- Gödselbemängd area
- Torrsubstanshalt (syreinnehåll)
- Gödseltemperatur
- pH-värde gödsel
- C/N-kvot
- Adsorbtion av NH_3 och NH_4^+
- Lufttemperatur
- Luftflöde
- Lufttrörelser
- Lufthastighet över ytan

Mätningar på stallnivå

**Kontinuerligt
12 mätpunkter
 CO_2
 NH_3
 CH_4
 N_2O**

Infraröd fotoakustisk metod
Lumasense A/S, Danmark

Mjölkkostall, 2 byggnader

- Isolerad, naturlig ventilation
- Spaltgolv
- Skrapor under spalt, i tvärkulvert
- 164 – 195 mjölkkor
- 31 – 33 kg mjölk/ko,dag
- Fullfoder (gräs/majsensilage, halm, HP-massa, spannmål, protein)

- Oisolerad, naturlig ventilation
- Helt golv, lutning och urindränning
- Skrapor till tvärkulvert
- 108 mjölkkor
- 31,5 kg mjölk/ko,dag
- Mixat grovfoder (gräs/majsensilage, halm)
- Kraftfoder (spannmål, protein)

Isolerad byggnad

Mätningar: Dec-Maj

Gaskoncentrationer:

CO₂: 1410 ppm
 CH₄: 73 ppm
 N₂O: 0,33 ppm
 NH₃: 6,8 ppm

Emissioner:

CH₄: 327 g/ko,dag
 NH₃: 30 g/ko,dag
 (5,6 % N-förlust)

(Källa: Ngwabie *et al.*, 2009)

Oisolerad byggnad

Mätningar: Feb-Maj

Gaskoncentrationer:

CO₂: 960 ppm
 CH₄: 39 ppm
 N₂O: 0,26 ppm
 NH₃: 3,2 ppm

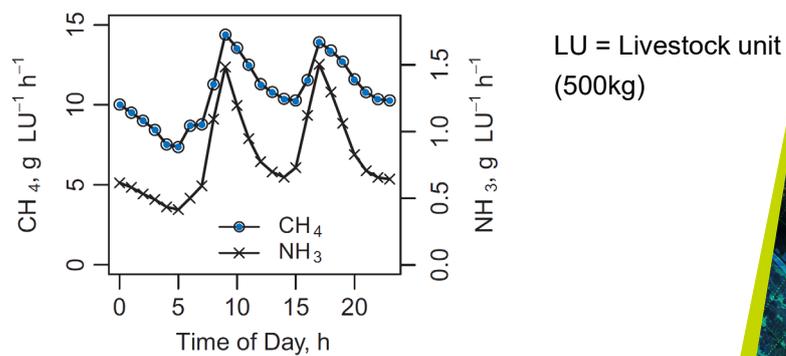
Emissioner:

CH₄: 311 g/ko,dag
 NH₃: 24 g/ko,dag
 (4,0 % N-förlust)

(Källa: Ngwabie *et al.*, 2011)

Dygnsvariation

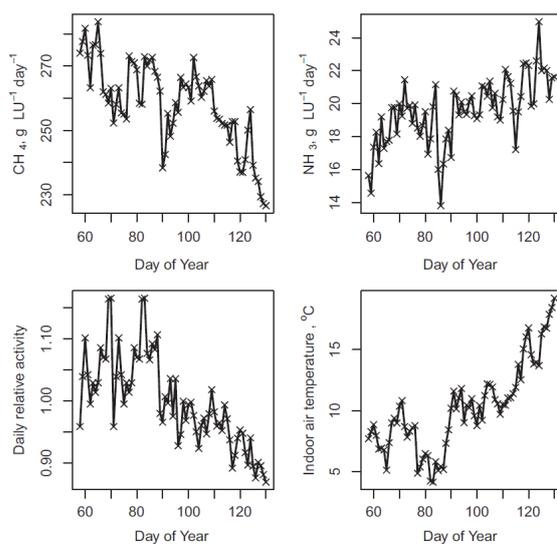

(Källa: Ngwabie *et al.*, 2011)

Biosystem och teknologi (BT)

Variation över mätperiod

(Källa: Ngwabie *et al.*, 2011)

Emission av CH₄, N₂O och NH₃ från olika system för mjölkkor

Inhysningssystem	CH ₄ - emission g/djur och dag	N ₂ O- emission g/djur och dag	NH ₃ - emission g/djur och dag
Flytgödselsystem	311 - 599	0 – 3	24,0 – 63,7
Djupströbädd	530 - 1330	2.5	18.0 – 38.3
Glidande ströbädd	780	0.09 – 0.14	7.3 – 9.4

(Källor: Jayasundara *m.fl.* 2015; Ngwabie *m.fl.* 2009, 2011; Amon *m.fl.*, 1997; Snell *m.fl.*, 2003; Mosquera *m.fl.*, 2005; Zhang, 2005)

Kompoststall

Ammoniak 9.0 kg per djur och år,
ca 25 g/djur och dag

Metan 190 kg per djur och år, ca
520 g/djur och dag

Lustgas 3,2 kg per djur och dag,
ca 9 g/djur och dag

van Dooren et al. 2019

Slaktgrisstall, 2 byggnader

Delvis spaltgolv, 40%

Skrapor under spalt

3 omgångar

50-54 grisar

Ca 27-108 kg

2,18 – 2,76 kg foder per dag

0,71 – 0,95 kg tillväxt per dag

Tvärträgsbox, 30% spaltgolv

Vakuumutgödsling

7 x 2 omgångar

Ca 160 grisar per avdelning

Ca 25-105 kg

Blötfoder

Skrapor under spalt

3 omgångar: Apr - Aug

Gaskoncentrationer:

CO₂: 950 – 1140 ppm

CH₄: 6,2 – 40,0 ppm

N₂O: 0,38 – 0,39 ppm

NH₃: 3,9 – 5,4 ppm

Emissioner:

CO₂: 2,0 – 2,2 kg/gris,dag

CH₄: 7,9 – 38,9 g/gris,dag

N₂O: 8,6–320,2 mg/gris,dag

NH₃: 4,3 – 4,8 g/gris,dag

(Källa: Ngwabie *et al.*, 2011b)

Vakuumutgödsling

7 x 2 omgångar: Jan-Okt

Gaskoncentrationer:

CO₂: 994 – 2354 ppm

CH₄: 14,7 – 22,3 ppm

N₂O: 0,16 – 0,37 ppm

NH₃: 4,0 – 9,5 ppm

Emissioner:

CO₂: -

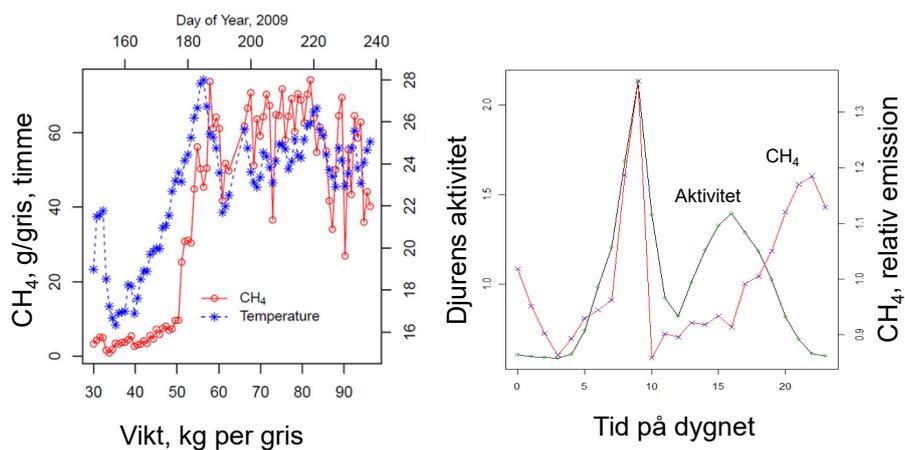
CH₄: 6,2 – 14,4 g/gris,dag

N₂O: -

NH₃: 2,8 – 7,0 g/gris,dag

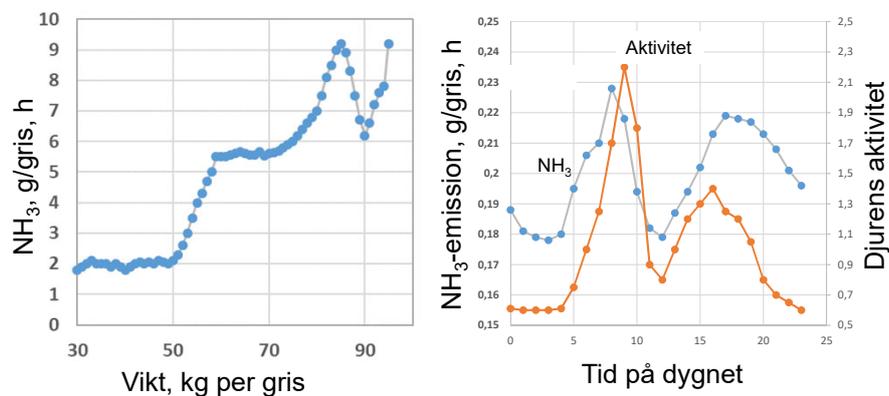
Metanemission från slaktgrisstall

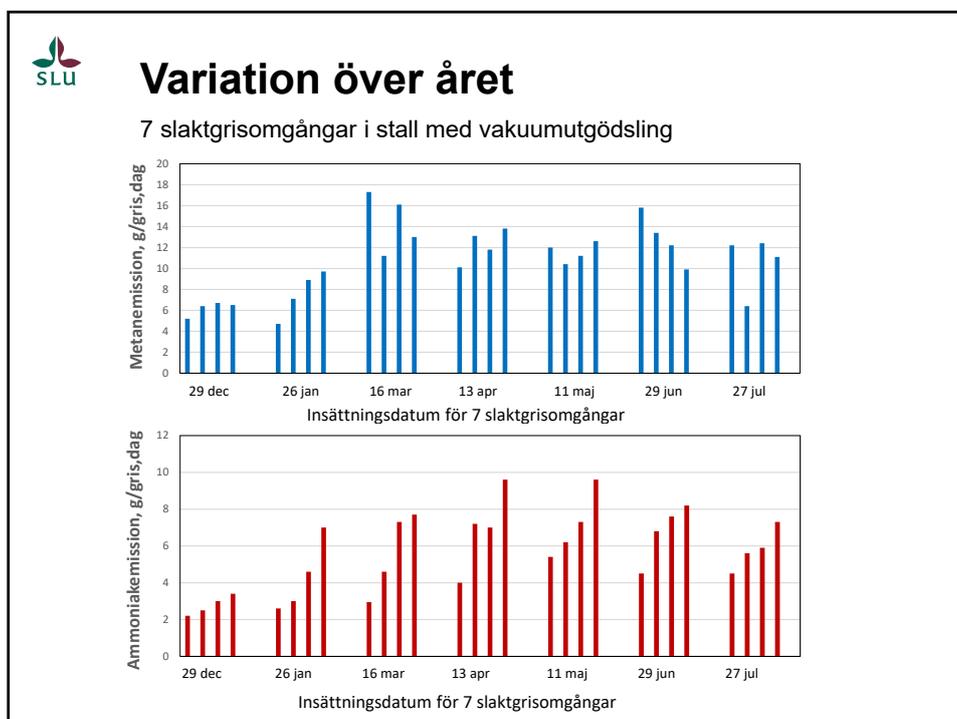
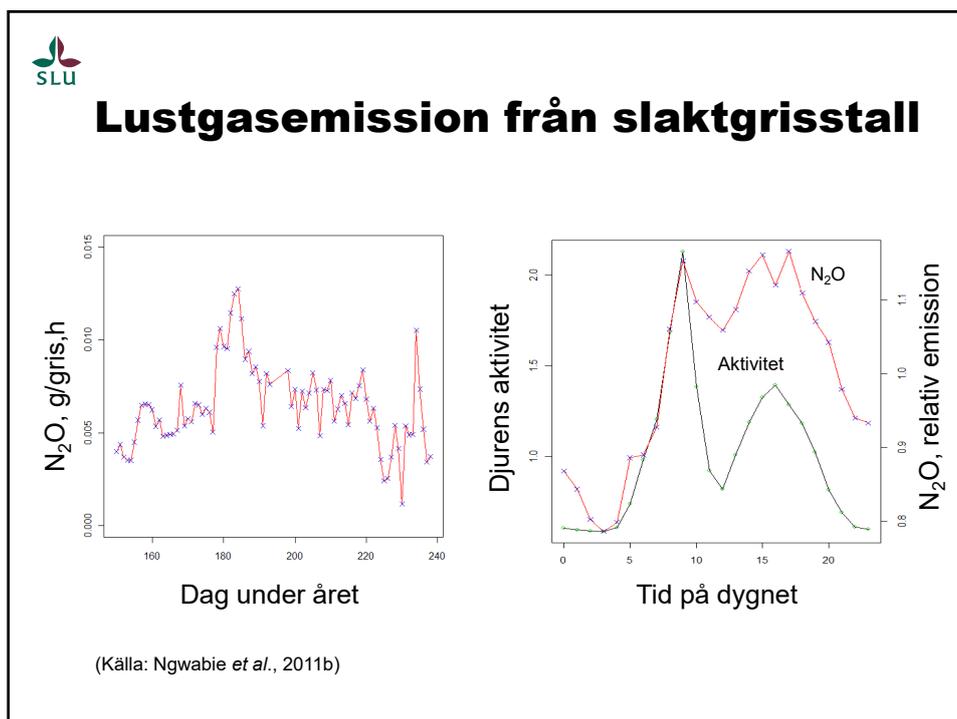
(Källa: Ngwabie *et al.*, 2011b)

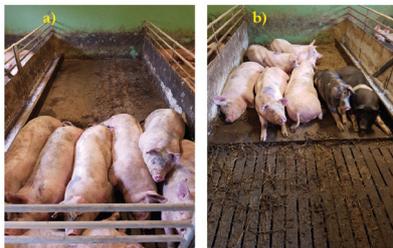

Ammoniakemission från slaktgrisstall

(Källa: Ngwabie *et al.*, 2011b)

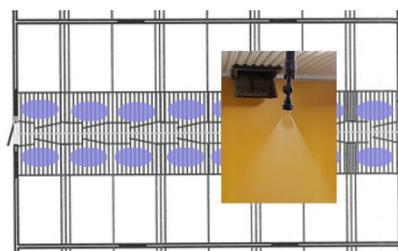

Värmestress

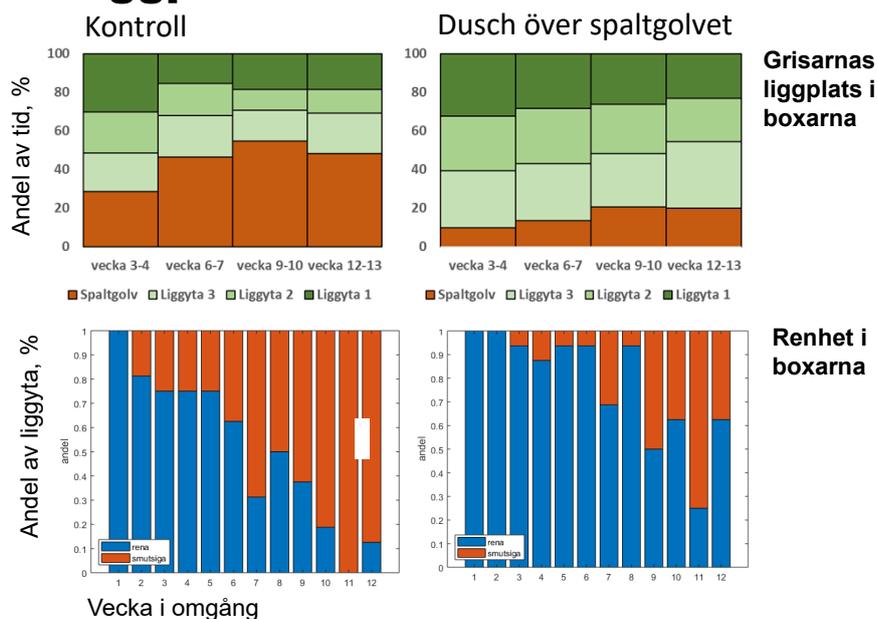
Grisarna väljer spaltgolvet som liggplats

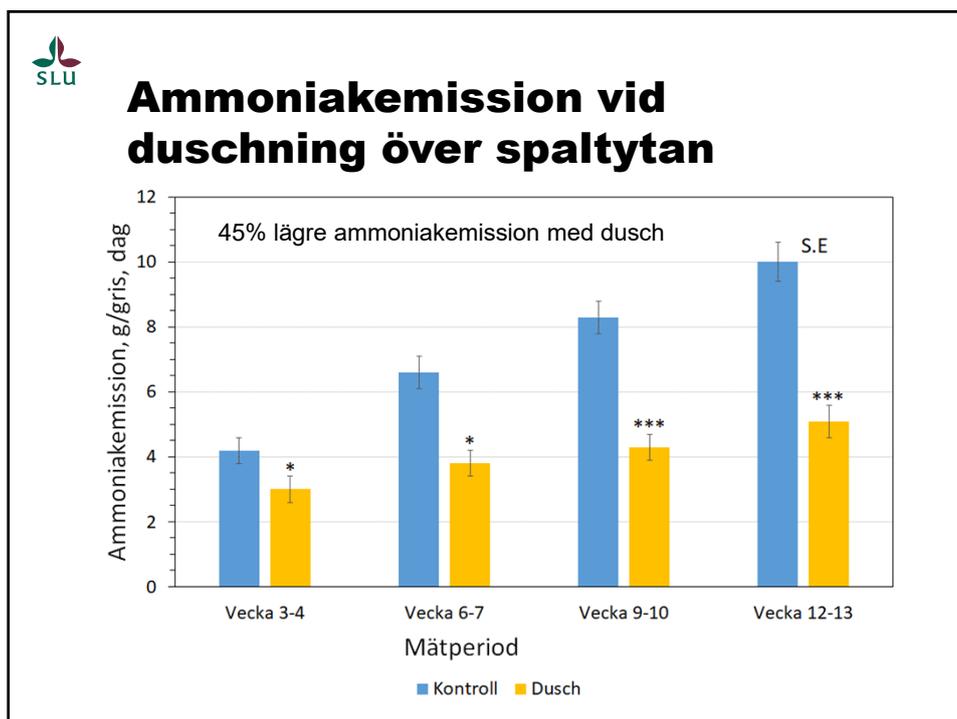
Liggytan blir nedsmutsad med träck och urin

Duschning över spaltytan
 1 munstycke till varje box
 Ca 0,5 l/min per munstycke
 Ca 8,0 l/min per avdelning

Liggplats och renhet i boxarna

SLU

Gödelsbäddar för slaktgris

Emission av metan, lustgas och ammoniak från slaktgrisuppfödning i helspaltbox, djupströvbädd samt glidande strövbädd

Inhysningssystem	CO ₂ -emission kg/djur och dag	CH ₄ -emission g/djur och dag	N ₂ O-emission g/djur och dag	CO ₂ -eq kg/djur och dag	NH ₃ -emission g/djur och dag
Helspalt	1,74	16,3	0,54	2,31	6,2
Djupströvbädd	1,97	16,0	1,11	2,70	13,1
Helspalt	1,61	15,2	0,67	2,19	4,98
Glidande strövbädd	1,77	8,88	0,68	2,19	13,31
Djupströvbädd	1,97	16,5	1,50	2,70	12,1
Glidande strövbädd	1,77	8,9	0,68	2,19	13,3

(Källa: Philippe *m.fl.*, 2007a; Philippe *m.fl.*, 2007b; Philippe *m.fl.*, 2012)

- Helspalt ger 50% mindre NH₃ och 15% mindre CO_{2eq} än djupströvbädd
- Glidande strövbädd ger 10% mer NH₃ och 20% mindre CO_{2eq} än djupströvbädd
- Boxar med delvis spaltgolv ger ca 25 % mindre NH₃ än helspalt

Ekologiskt slaktgrisstall

Djupströbox

"Straw-flow" box

Högre NH₃-emission

- Högre foderförbrukning
- Högre råproteinhalt
- Större golvarea med gödsel

Rastgård av betong

Rastgård med böklåda
- torv
- kutterspån

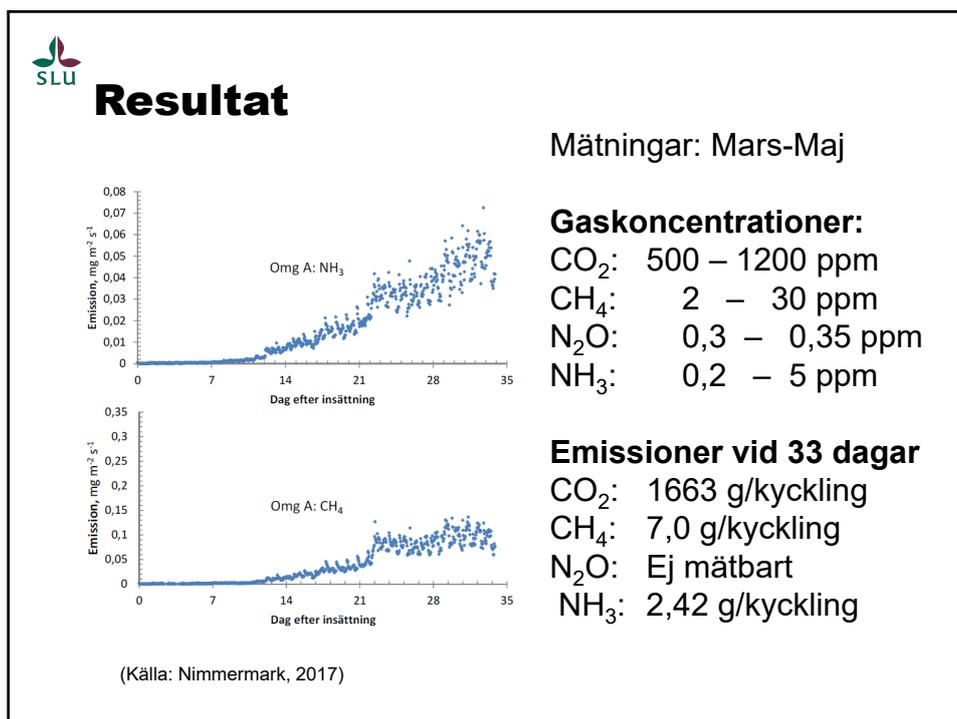
	NH ₃	N ₂ O
Torv	Lägre	Lite högre
Spån	Högre	Högre

Slaktkycklingstall

Försöksstall 200 kycklingar
2 uppfödningssomgångar
Golvvärme
Fukthalt i ströbädd 12-49%
Ca 36 kg kyckling per m²

 Fjäderfästallar

	CH ₄ ^a kg/plats och år	N ₂ O ^a kg/plats och år	NH ₃ ^b kg/plats och år
Slaktkycklingstall	0,004	0,011	0,064 – 0,142
Värphönsstall	0,034	0,0136	0,02 – 0,250

(Källor: ^a Groet Koerkamp, 2011; ^b IRPP-BREF, 2017)

Sammanfattning

Flytgödselsystem med frekvent utgödsling ger låga emissioner av metan, lustgas och ammoniak

Gödselbäddar kan ge höga emissioner av metan, lustgas och ammoniak

Behövs mer forskning med jämförande försök

Tack för uppmärksamheten!

Knut-Håkan Jeppsson
Forskare

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU)
Institutionen för biosystem och teknologi (BT)

Knut-Hakan.Jeppsson@slu.se
+46 40 415484

SCIENCE AND
EDUCATION
**FOR
SUSTAINABLE
LIFE**